

September nieuwsbrief

Beste leensters en andere belangstellenden,

Voor de 37e keer zal op 28 september het jaarlijkse “grootste poëziefest” plaats vinden, **De Nacht van de poëzie**. De twintig beste Nederlandstalige dichters, zowel oud vertrouwden als nieuwe bekenden verzorgen in TivoliVredenburg deze nachtelijke poëzie-estafette met voordrachten uit eigen werk. Tussendoor zijn er muzikale en theatrale entr’actes. Het evenement begint om 20.00 uur en eindigt meestal tegen 3.00 uur in de ochtend. In

de gangen rond de Grote Zaal vindt gelijktijdig ook een boekenmarkt en een presentatie van kleine uitgevers, literaire tijdschriften en organisaties plaats. Deelnemende dichtende vrouwen zijn o.a. *Hagar Peeters, Gerda Bles, Ellen Deckwitz, Maud Vanhauwaert, Esther Jansma, Iduna Paalman, Asha Karami, Rosa Schogt en Babs Goms*

Op 15 september vindt de presentatie plaats van de 7e druk (=herdruk) van **Huisjes van kaarten**, die in 1939 voor het eerst verschenen is. In deze 3e roman van *Clare Lennart* (1899-1972) rouwt een dromerige schrijfster om de dood van haar grote liefde. Vanaf haar etage boven een kruidenierswinkel aan de Utrechtse Steenweg bekijkt zij de wereld om zich heen van een afstand. Vooraf aan de eigenlijke presentatie vindt een wandeling door Utrecht plaats op basis van de roman. Petra Teunissen, die in 2017 promoveerde op de biografie over Clare Lennart, vertelt dan over de ontstaansgeschiedenis van *Huisjes van kaarten* en over de rol van Utrecht in het soms turbulente leven van Clare Lennart.

“Het boek is te lezen als een ode aan de Utrechtse Steenweg, de ‘lange straat, die loopt van C&A tot in de Middeleeuwen’, zoals de openingszin luidt. Tachtig jaar later zijn veel locaties uit de roman nog goed te herkennen. We volgen het spoor van hoofdpersoon Therese Lucia Landolf op haar wandeling van en naar haar kamers achter de ‘groene poort’ op Steenweg 33bis en wandelen langs Middeleeuwse monumenten en bekende winkels en uitgaansgelegenheden in het interbellum.” (website Salon Saffier)

Tijdens de presentatie zelf zal *Petra Teunissen* spreken over de autobiografische elementen in het boek. Koen Vergeer, schrijver van het nawoord bij de roman, spreekt over zijn fascinatie voor het vroege werk van Clare Lennart. Dolf Verroen, kinderboekenschrijver en verzorger van de literaire nalatenschap van Clare Lennart, wordt door Koen Vergeer geïnterviewd over zijn vriendschap en samenwerking met de schrijfster.

Meer info: <http://salonsaffier.nl/Programma+informatie.php?id=288&nav=2>

Ook tijdens het Uitfeest van 14 en 15 september presenteren het International Literature Festival Utrecht (ILFU) en de Bibliotheek Utrecht tijdens een uitgebreid City of Literature programma. Op het Vredenburgplein zal na de succesvolle primeur van vorig jaar de **Utrechtse Boekenmarkt** plaats vinden. 175 antiquarische boekhandels uit heel Nederland bieden kwaliteitsboeken in uiteenlopende genres aan, van literatuur en kunst tot poëzie en geschiedenis. In het pas verbouwde (oude) Stadhuis is een heel programma met voorstellingen, gesprekken en minicolleges van en/of schrijvers en boeken, met o.a. *Anne-Gine Goemans*, *Annet Schaap* en *Manon Uphoff*. Ook in de

boekhandels van Bruna en Bijleveld zijn schrijvers te gast.

Meer info: <https://www.culturelezondagen.nl/zondag/2019/uitfeest/zondag-literatuur/1715#toContent>

Onlangs uitgebrachte titels

- Met **Schilderslief** heeft *Simone van der Vlugt* in dit Rembrandtjaar een eerherstel willen schrijven voor Geertje Dircks.

Ze was huishoudster, kindermisje en 'schilderslief' van Rembrandt na de dood van zijn vrouw Saskia. Op een julidag in 1650 wordt Geertje Dirckx door het vroedschap van Amsterdam aangehouden, in een koets getrokken en voor twaalf jaar opgesloten in het spinhuis van Gouda. Van een proces is geen sprake: ze wordt monddood gemaakt. Haar geliefde Rembrandt van Rijn heeft daartoe opdracht gegeven. Vanuit het spinhuis blikte Geertje Dirckx terug op haar leven. Ze is van eenvoudige komaf, wordt jong weduwe, maar weet zich te redden door als kindermisje voor een welgestelde familie in Hoorn te werken. Als die betrekking eindigt, gaat ze naar Amsterdam en treedt ze in dienst bij Rembrandt van Rijn. Jarenlang leven ze als een getrouwd paar, en Rembrandt geeft haar de sieraden uit Saskia's erfenis. Maar op een gegeven moment blijkt zijn liefde voor Geertje over. Geertje laat het er niet bij zitten en klaagt de beroemde schilder aan.

- **Daar in de bergen** is het derde boek van de Algerijnse schrijfster *Maïssa Bey* dat in Nederlandse vertaling verschijnt. De novelle gaat over de gewelddadige dood van haar vader in 1957 in de Algerijnse Oorlog. Het wordt 'een juweel van een tekst' genoemd, gelaagd en vlijmscherp ook. Gelaagd omdat het niet alleen over de Algerijnse oorlog gaat, die het land tussen 1954 en 1962 volledig beheerste. In zekere zin was iedereen slachtoffer, zelfs de beulen, die hebben in alle oorlogen meestal ook een menselijke kant. De vertelster van het verhaal, een Algerijnse, zit in Frankrijk in de trein naar Marseille samen met 2 anderen en leest *De Voorlezer* van Bernhard Schlink.

- In **Liefde, als dat het is** van *Marijke Schermer* ontmoeten Sev en David elkaar in bed. Geen relatie, spreken ze af. Zij was er nooit erg goed in en hij is na een gelukkig huwelijk van twintig jaar verlaten en heeft geen idee meer wie hij is. Behalve hen volgen we Terri, Davids vertrokken echtgenote, hun kinderen en Terri's nieuwe vriend. Een speurtocht naar wat het is en hoe het moet: samenzijn, een individu zijn in het collectief van het gezin, leven buiten het gebeitelde verband. Het verhaal gaat over vele versies van de liefde: puberromantiek, vriendschap, lichamelijke lust, tot-de-dood-ons-scheidt en de intensiteit van het moment. Een modern verhaal over een eeuwig onderwerp.

- **Holy Trientje** is het nieuwe boek van *Anne-Gine Goemans*. Zuster Trientje (86) heeft een goddelijke missie: alle kernwapens moeten weg. Geïnspireerd door de Amerikaanse non die het grootste nucleaire complex ter wereld wist binnen te dringen, omgeeft Trientje zich met een kleine internationale groep gelijkgestemden. Het doel: een overval op een depot met atoombommen op Nederlandse bodem. Zal de onervaren groep erin slagen hun plan zo uit te voeren dat de wereld wakker wordt geschud?

- *Annel de Noré* behoort tot de nieuwe generatie vrouwelijke schrijvers uit Suriname. Haar debuutroman *De bruine zeemeermin* (2000) werd 'het beste Caribische debuut sinds Bea Vianen en Astrid H. Roemer' genoemd. In **Lambarosa** vlecht ze drie verhalen tot een roman die mysterieus samenkomen in het slotverhaal. Geweld door honger en dorst zoeken drie tieners en drie kinderen in een grottenstelsel een uitweg, hopen op redding uit de bewoonde wereld. Wanneer een vrouw de relatie ontdekt van haar man met een callgirl, heeft dit voor de man ongewenste gevolgen. Een crooner in een nachtclub die kampt met geheugenverlies, schijnt iets te maken te hebben met beide andere verhalen. Naarstig speurt hij naar zijn verleden, aangewakkerd door gesprekken met geliefde danseressen en op zijn laptop. Daarin treft hij een onheilspellend typoscript aan: Het lam en de roos. Heeft hij dat geschreven?

- *Gianna Molinari* is een jonge Zwitserse schrijfster. In eigen land won haar roman **Hier is alles nog mogelijk** de Robert-Walser-Preis 2018 voor literaire debuten, waarin een jonge nachtwaakster avond aan avond naar de beelden op de bewakingscamera kijkt. Niets beweegt. De dagen van de verpakkingfabriek zijn geteld, bijna alle medewerkers zijn al vertrokken. Maar als het gerucht gaat dat een wolf het terrein is binnengedrongen, ontstaan er kleine barsten in de eentonigheid. Is hij er echt? Hoe gevaarlijk is hij? Met behulp van tekeningetjes, lijstjes en foto's probeert ze zicht te krijgen op de feiten, maar hoe nauwkeuriger ze het spoor van de wolf volgt, hoe meer zekerheden er verdwijnen. Wat heeft de dreiging van de wolf te maken met de man die vlak bij de fabriek uit een vliegtuig is gevallen? En welk verband is er met de bankroofster van wie het spookbeeld van haar gezicht in het raam wel heel sterk lijkt op dat van de nachtwaakster zelf? Het verrassende verhaal is een pleidooi voor nieuwsgierigheid in plaats van angst, voor aandacht in plaats van voorbehoud.

- In **Waar ik nu ben** van de Indiase *Jhumpa Lahiri* loopt een alleenstaande vrouw van middelbare leeftijd door een Italiaanse stad, terwijl ze haar zelfgekozen eenzaamheid overpeinst. Ze voert haar dagelijkse bezigheden uit, en ondertussen observeert ze haar omgeving met behendigheid en elegantie. Ze ontmoet oude bekenden, spreekt haar vaste barista, en treft een ex-minnaar. Af en toe komt ze een vriend tegen op straat, de man van haar vriendin, en dan denkt ze bitterzoet, maar berustend, aan wat had kunnen zijn. Het verhaal volgt deze soevereine vrouw door de seizoenen. Elk seizoen wordt duidelijker wie ze is, waar ze vandaan is gekomen, waar ze echt naar verlangt. Ondertussen denkt ze na over wat je nou echt over iemand kunt weten - zelfs over jezelf. Een saai boek, of een ingetogen openbaring?

- **De kaalvreter**, de debuutroman van *Machteld Siegmann*, vertelt over Leie Blum, die als meisje in de Tweede Wereldoorlog ondergebracht wordt bij een boerengezin in Zanegeest. Sindsdien is ze aan het wachten, eerst op haar ouders, later op iets wat ze niet kan definiëren. Het wachten lijkt voorbij als ze met Dirk trouwt en twee zonen krijgt. In de zomer van 1974 wordt Leies zorgvuldig opgebouwde leven op z'n kop gezet door het overlijden van de vrouw bij wie ze als pleegkind was ondergedoken. Ze gaat naar de begrafenis, maar kan niet terugkeren naar het leven met haar man en zonen.

Ze zwijgt en wacht. De kaalvreter wordt een mozaïekroman genoemd: verhaallijn, vertelperspectief, hoofdpersoon, locatie of thema kunnen per hoofdstuk verschillen.

- In ***Een verloren vriendin*** groeien twee vriendinnen, Giulia en Anita, samen op in een Italiaans boerendorpje. Hun leven is niet gemakkelijk: ze moeten hard werken in de zijdespinnerij en verdienen maar een paar centen. En dan besluit Giulia op haar 18e om de heuvels van Piëmont te verlaten, alleen en zonder geld, zonder afscheid te nemen. Ze vertrekt naar New York om een nieuw leven op te bouwen. Anita blijft achter in Italië, en wordt in het verwoeste Europa geconfronteerd met de waanzin van de oorlog en het fascisme. Bijna vijftig jaar later besluit Giulia terug te keren naar haar geboortedorp. Hoe zou het leven van de mensen van wie ze hield verlopen zijn? *Raffaella Romagnolo* geeft een mooi portret van Italië in de twintigste eeuw.

Activiteiten en boeken-nieuws in Utrecht en daarbuiten:

- Meerdere musea hebben dit jaar hun aandacht gericht op het bijstellen van het beeld dat in de geschiedenis alleen mannen kunst hebben gemaakt. Zo ook het Cobra Museum met de tentoonstelling ***Nieuwe Nuances***. T/m 1 december streeft het Cobra Museum ernaar het beeld van de Cobra-beweging als ‘mannenclub’ bij te stellen. *Nieuwe Nuances* toont het werk van acht vrouwelijke kunstenaars in en rondom Cobra. Ze stonden meestal op de achtergrond, maar sommige van hen waren gevierd kunstenaar, sommige volledige vergeten. Centraal staan: uit Denemarken Sonja Ferlov Mancoba en Else Alfelt, uit Nederland Ferdi Jansen, Lotte van der Gaag, Dora Tuynman en Henny Riemens, uit Hongarije Madeleine Szemere Kemeny, en uit Polen Anneliese Hager.

Meer info (extra info over degenen die centraal

staan): <https://www.cobra-museum.nl/activity/tentoonstelling-nieuwe-nuances/>

- T/m 17 november is in de Kunsthall ***I'm your mirror*** te zien, een indrukwekkende overzichtstentoonstelling van het opvallende werk van ***Joana Vasconcelos*** (1971). De Portugese kunstenaar werd bekend in 2005 op de Biënnale in Venetië met haar werk ‘the Bride’, een 6 meter hoge kroonluchter gemaakt van 14.000 glimmende, nog verpakte tampons. Ze wilde ermee de hypocrisie rond de onderdrukte vrouwelijke seksualiteit aan de orde stellen. De installatie staat model voor de achtergrond van al haar sculpturen. Ze gebruikt alledaagse gebruiksvoorwerpen om er verrassende metaforen mee te maken, zoals een paar reusachtige naaldhakken samengesteld uit roestvrijstalen pannen, een sofa bekleed met aspirine-strips, een hart van rood plastic bestek en een verlovingsring van whiskyglazen en autovelgen. Het ziet er allemaal vrolijk uit, maar erachter gaan maatschappelijke thema's schuil zoals onderdrukking, mensenrechten en identiteit m.n. die van vrouwen. Andere opmerkelijke werken van haar zijn *Burka*, een hijskraan waaraan een blauwe boerka is bevestigd, die langzaam omhoog wordt getakeld en razendsnel weer valt, zoals een guillotine, en een serie grote sculpturen gemaakt van minutieus handwerk, *de Valkyries*, strijdgodinnen uit de Noorse mythologie.

Meer info: <https://www.kunsthall.nl/nl/plan-je-bezoek/tentoonstellingen/vasconcelos/> en leuk om te lezen:

Sem título - Joana Vasconcelos

- TivoliVredenburg heeft sinds een paar jaar een uitgebreid ‘kennis en debat’- programma.

Op 17 september wordt een avond georganiseerd rond ***Het nieuwe feminisme & literatuur***, met als vraag ‘Wat kunnen moderne feministen leren van literaire klassiekers?’ Marja Pruis bracht om deze reden een half jaar geleden De nieuwe feministische leeslijst uit. Tijdens de avond wordt in gesprek gegaan over het nieuwe feminisme en bespreken verschillende vrouwen welk boek hen tot op de dag vandaag inspireert. Ook zijn er verschillende ‘optredens’ en een discussie over ‘Hoe ziet het feminisme anno 2019 eruit, waar liggen de kansen, wat zijn de ambities? Wat is de betekenis van #MeToo en het intersectionele feminisme?’

In dit kader is het misschien leuk om te vertellen dat vorige zomer in De Groene Amsterdammer een serie artikelen is verschenen over *De feministische leeslijst*. Hierin werd een aantal bekende schrijvende vrouwen besproken, die “feministen van nú hebben gelezen moeten hebben”.

Meer

info: <https://www.tivolivredenburg.nl/agenda/het-nieuwe-feminisme-literatuur-17-09-2019/> en <https://www.groene.nl/series/de-feministische-leeslijst>

In het Science Café (een programma van Studium Generale van de Universiteit Utrecht) wordt op 16 september gekeken naar het onderscheid tussen mannelijk en vrouwelijk. Dit onderscheid was altijd heel scherp. Wat is de invloed van de buitenwereld hierop? Wat is er veranderd?

Meer info: <https://www.tivolivredenburg.nl/agenda/ros-science-cafe-16-09-2019/>

- Sinds half augustus draait in verschillende filmhuizen de documentaire **Ask dr Ruth**. Een verrassend, grappig en emotioneel portret over hoe de Joodse Ruth Westheimer Dr. Ruth werd. Ze is de eerste en beroemdste sekstherapeut op de Amerikaanse televisie. Nu bijna 90 jaar oud praat ze noch steeds de hele dag over seks. Als kind overleefde ze de Holocaust. Daarna verhuisde ze naar Israël en werd op haar 17e ingelijfd als sluipschutter in de paramilitaire organisatie Hagana. Via Parijs (studie psychologie aan de Sorbonne) kwam ze in Amerika (master in sociologie) en studeerde seksuologie. Ze maakte carrière als onderzoeker en wilde ze de preutsheid en het onbegrip uit de slaapkamers krijgen.

Meer info: <https://www.filmhuisdenhaag.nl/agenda/event/ask-dr-ruth>

- Van 20 t/m 29 september vindt op verschillende locaties in Nederland en België voor de vierde keer de **Week van de Afrikaanse Roman** plaats. 'Een feest voor literatuurlijfhouders' wordt het genoemd. Deze leescampagne richt de aandacht op Afrikaanstalige literatuur in Nederlandse vertaling. Naast Afrikaanse schrijvers zullen bij veel evenementen ook Nederlandse en Vlaamse schrijvers optreden. Deelnemende schrijfsters zijn o.a. *Karin Brynard* (van *Moord op Huilwater* en *Tuisland*), *Valda Jansen* (van *Hy kom met die skoelappers*), *Simone Atangana Bekono*, en *Riana Scheepers* (In haar romans en korte verhalen verwerkt ze thema's en motieven uit inheemse verteltradities. Haar verhalen hebben vaak een feministisch karakter. *Stormkind* (2018), is een poëtisch en zintuiglijk geschreven verhaal over een boerenmeisje dat opgenomen wordt in de cultuur van de San, de oorspronkelijke bewoners van de streek. In de bieb hebben we meerdere boeken van haar). Eerder begreep ik uit een bericht dat ook *Lien Botha* mee zou doen. Haar dit jaar verschenen **Wonderboom** is geschreven in een poëtische beeldende taal en schetst een dystopisch toekomstbeeld van Zuid-Afrika. Ze interpreteert deze toekomst aan de hand van zowel actuele als historische gebeurtenissen, zoals de elektriciteitscrisis, aids, de Marikana-opstand, het VOC-verleden, de Anglo-Boerenoorlog en apartheid. Het surrealistische beeld dat ze schept lijkt hierdoor angstaanjagend geloofwaardig.

Meer info en

programma: <http://www.weekvandeafrikaanseroman.nl/> en <https://www.litnet.co.za/programma-week-van-de-afrikaanse-roman-2019/>

Bibliotheeknieuws:

- In september gaat de **leesgroep** aan een nieuw seizoen beginnen. We lezen en bespreken op 8 vrijdagmiddagen romans of verhalen van Nederlandse en buitenlandse schrijfsters. Ons plan is om een diverse keuze te maken uit recente en klassieker titels. De data en het programma zijn bekend, zie <https://vrouwenbibliotheek.nl/2019/07/13/leesgroep-seizoen-2019-2020/>. Er zijn nog 1 of 2 plaatsen vrij, dus als je zin hebt om deel te nemen, ben je van harte welkom. We beginnen op 6 september met *De biecht* van Marianne Philips.

Nieuwe boeken in de bibliotheek

Honden huilen niet van Anne Moraal, *De achtste dag* van Annemarie Haverkamp, *De verloren berg* van Lieke Kézér, *Wonderlamp* van Désanne van Brederode, *De maan danst op het erf van de doden* van Rebekka Bremmer, *V - van vulva tot vagina* van Mariah Mansvelt Beck, *De wonderbare genezing* van Marianne Philips, *Tijdloze ogenblikken -biografie over Marianne Philips-* van Martje Breedts Bruyn, *De Mitfordmoorden* van Jessica Fellowes en *Wie vlucht en wie blijft* van Elena Ferrante.

Nieuwe recensies van deze maand als link bijgevoegd:

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2019/08/02/anna-van-saksen-door-femke-deen/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2019/08/05/welkom-in-het-rijk-der-zielen-door-hanna-bervoets/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2019/08/12/wat-ons-overkomt-door-bettina-wilpert/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2019/08/16/verborgen-tuinen-door-anneke-brassinga/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2019/08/19/voorwaarts-door-eva-meijer/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2019/08/22/spiegelmoeders-door-judith-van-der-wel/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2019/08/27/de-nieuwe-achternaam-door-elena-ferrante/>

De leenbijdrage voor 2019 is vanwege de btw verhoging vastgesteld op € 26,-. Je kunt hiervoor onbeperkt boeken lenen

en/of vriendin/vriend van de bibliotheek zijn, vanaf juli € 15,-.

Iedereen die boeken leent en/of wil gaan lenen wordt vriendelijk verzocht dit bedrag over te maken op banknummer NL71 INGB 0009 2669 95 ten name van *Stichting Es Scent ovv naam en 'leenbijdrage 2019'*. Meer overmaken om de vrouwenbibliotheek extra te ondersteunen mag natuurlijk altijd. Eenmalig een boek lenen kan ook. De bijdrage hiervoor is € 1,- per boek, met een startbedrag van € 5,- per kalenderjaar.

Op www.vrouwenbibliotheek.nl is meer informatie over de bibliotheek te vinden, de nieuwsbrief is ook te lezen via onze website. Naast de aangekondigde openingstijden blijft het altijd mogelijk om op afspraak een bezoek te brengen aan de bibliotheek. U bent van harte welkom.

Marjolein Datema

Utrecht, 2 september 2019